

Aan: Internet Consultatie (<https://www.internetconsultatie.nl/verkiezingencovid19>)

CC: Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Apeldoorn, 9 november 2020

Betreft: Tijdelijke wet Tweede Kamerverkiezingen covid-19

Beste lezer, Geachte minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Wij houden ons hart vast! De democratie krijgt het benauwd. In verband met het gesleutel aan de verkiezingen onder de noemer maatregelen in kader van COVID-19. Onze zorg is dat de waarborgen binnen het Nederlandse kiesrecht verder worden verzwakt en de “vertrouwbaarheid” (zoals oud-minister van BZK Plasterk dat benoemde) ter discussie komt te staan. En daar betreft dit “maatwerk” zwaar beargumenteerde elementen van de verkiezingen.

Wij raden briefstemmen ten strengste af. Vervroegd stemmen is sympatiek te noemen, maar geeft praktische bezwaren betreffende de checks&balances en rechtszekerheid.

Over vervroegd stemmen:

1. (irt. Artikel 4a): Door het mogelijk maken van vervroegde stemming wordt de periode van 42 dagen (art. J1 Kieswet) effectief ingekort. De periode tussen dag van kandidaatstelling en de verkiezingen is cruciaal voor alle partijen, en vooral voor de nieuwkomende partijen. Dit is de periode waarin dezen als daadwerkelijk een deelnemer wordt gezien. Deze periode is al schrikbarend kort en nodig om een ‘equal playingfield’ te benaderen: o.a. deelname debatten en zendtijd voor politieke partijen.
2. Eveneens zou de stembeïnvloeding gereduceerd moeten worden ten tijden van de open stembussen. Het is onwenselijk om met exit-polls een andere stemstrategie uit te lokken dan de persoonlijke afweging die gemaakt kan worden met de voorhanden zijnde informatie.
3. (irt. Artikel 4a lid 2): Doordat u bepaald dat de vervroegde stembureau NIET mag worden aangewezen (op grond van J1 lid 3 of J4 lid 1)... – *wacht even, wat schrijft u!?* – u maakt dus stembureaus waarvan niet kenbaar is gemaakt dat ze bestaan, die niet voldoen aan de Kieswet (want niet geschikt, niet toegestane openingstijden en niet voldoende aan nadere regels) en... en... stembureau’s die dus niet worden gebruikt als stembureau op de dag van stemming.

Over briefstemmen:

4. Op geen enkele manier is hier de stemgerechtigdheid te controleren wanneer we ook garanderen dat de stemming ook geheim is (art. 53 lid 2 Gw), terwijl het stembiljet (tijdelijk) onzichtbaar is geworden in de postverwerking. Qua “vertrouwbaarheid” is het een te vrezen scenario dat er “spookstemmen” bij de telling opduiken. Hiermee ondermijnt u de functie van het stembureau (de blinde correlatie tussen stemgerechtigdheid, uitgifte stemformulier en uitgebrachte stemmen) en wordt observatie onmogelijk.

Overige opmerkingen:

5. U geeft een zeer korte tijd voor inspraak. Hooguit 5 dagen. Hiermee beperkt u de mogelijkheid tot inspraak en ook de ontvangst van inbreng van hogere kwaliteit. Daarom beperkt deze inbreng zich ook, vanwege de tijdsdruk.
6. (irt. Artikel 1b): U verlengt de periode waarin de stemmen geteld kunnen worden. Dit verlengt ook de periode dat het proces gecontroleerd moet worden én de periode dat er zgn. misstanden kunnen ontstaan... en aan het zicht zouden kunnen worden onttrokken.

Ervaringen met de verkiezingen voor het Europees Parlement geeft dat er nog langer in de media over een mogelijke uitslag wordt gespeculeerd.

7. (irt. Artikel 2b/2c/2d): Een digitale vergadering brengt technische complicaties met zich mee, vooral wanneer deze toegankelijk moet zijn voor derden. Ervaringen opgedaan binnen o.a. gemeenteraden geeft een nog verdere uitdaging tot het faciliteren van burgerparticipatie. In dit geval het bezwaar kunnen maken. Bij technische problemen, hoe worden de rechten en plichten gewaarborgd?

Vragen:

8. (irt. Artikel 2a): Wat verstaat u onder de gezondheidscheck? Hoe voorkomt u dat dit medisch oordeel door leden wordt misbruikt om leden elkaar te laten uitsluiten (vanwege vreemde redenen; waardoor last en ruggespraak wordt geïntroduceerd vanuit b.v. de samenleving) en zo het objectieve/neutrale karakter van het stembureau ondermijnt?
9. (irt. Artikel 7a): Hoe informeert u uw doelgroep dat ze het juiste stemformulier ontvangt, gezien stemming verloopt per kieskring? Immers in iedere kieskring kunnen er groeperingen niet mee doen en anders wel een afwijkende kandidatenlijst ter stemming laten brengen.
10. (irt. Artikel 7a): Hoe groot is uw doelgroep?
11. (irt. Artikel 7a): Gaat u in de proces-verbalen ook de stemmen vermelden van briefstemmen, als zijnde een eigen stembureau? Kunt u deze uitslag op niveau van voorkeurstemmen apart behouden van de reguliere stemmen?
12. (irt. Artikel 7b): Hoe gaan wij om met mutaties van het vastgestelde register?
13. Hoe gaat de minister en de commissie van geloofsbrieven om met deelnemende politieke partijen die de geldigheid van vervroegde stemmen en briefstemmen ter discussie stelt?

Bij de afweging van deze opmerkingen gaat het om de “vertrouwbaarheid” van deze verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. En deze staat daadwerkelijk ter discussie!

met oprechte groet,

Sent G. Wierda
voorzitter Eerlijke Verkiezingen